

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 17778

гр. София, 25.04.2024 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 26 СЪСТАВ, в закрито заседание на двадесет и пети април през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: РАДОСЛАВ Р. АНГЕЛОВ

като разгледа докладваното от РАДОСЛАВ Р. АНГЕЛОВ Гражданско дело № 20231110152708 по описа за 2023 година

за да се произнесе взе предвид следното:

- за да се произнесе взе предвид следното:
  - **Производството е по реда на член 276, параграф 1 ДФЕС и Глава ПЕТДЕСЕТ И ПЕТА ГПК (преюдициални запитвания)**
  - Запитването се отнася да тълкуване на Директива 2019/944, Регламент 2019/943 и Директива 2011/83/ЕС за определяне на цената за електроенергия, какви компоненти се включват в нея и прилагане на принципа за енергийна ефективност. Запитването се отнася до тълкуване на Директива (ЕС) 2011/83/ЕС дали потребителят е задължен да заплаща прогнозно количество електроенергия при положение, че средството за измерване не работи или не отчита правилно и причината: а) се дължи на външна намеса; б) не се дължи на външна намеса. Тълкуването на Правото на ЕС се отнася за пропорционалността на разходите в енергийната система и задължението на потребителите да ги заплащат, с оглед принципа за стимулиране на доставчика/оператора да ограничи загубите си.

СТРАНИ ПО СПОРА

- **Ищец:** П. Н. Н., ЕГН: ***** с постоянен адрес в с. Асеновци, общ. Левски, ул. „....., чрез процесуален представител адв. Д. С. със съдебен адрес за призоваване и съобщения: гр. ....
- **Ответник:** „ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ МРЕЖИ ЗАПАД“ ЕАД, ЕИК ***** със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Цариградско шосе“ № 159, БенчМарк Бизнес Център

ФАКТИ ПО ДЕЛОТО

- Страните не спорят, че ищецът е собственик на поземлен имот с къща с административен адрес: с. Асеновци, ул. . общ. Левски, както и че този имот е присъединен към електропреносната мрежа от 10.04.2022 г. Страните не спорят, че за процесния период и място, ответникът има право да начислява и търгува с електрическа енергия. Същият е получил лиценз за като оператор на електропреносната мрежа и доставчик на електроенергия. Страните не спорят, че за процесния имот има открита партида на потребител за доставка и консумация на електроенергия в информационната система на ответника. Страните не спорят, че се намират в облигационна връзка потребител и доставчик на електроенергия за процесния период и място. Не е спорно, че къщата на ищеца има електромер (средство за техническо измерване - СТИ)
- Страните не спорят, че на 10.04.2023 г., служители на ответника са извършили проверка на измервателната система (СТИ). Страните не спорят, че този уред се намира извън границите на имота на ищеца. Електромерът са намира в метално табло, което е на улицата и достъп до него имат само служители на ответника. Не е спорно, че този електромер (СТИ) е свален и демонтиран в резултат на проверката от 10.04.2023 г. Електромерът е изпратен за проверка в Български институт по метрология (БИМ), който извършва проверка на уреди за измерване. Същите факти се установяват и от приетата по делото съдебно-техническа експертиза в хода на съдебното производство.
- Не се спори, че по време на проверката е установено, че броячът на дневната тарифа не натрупва показания. Не се спори, че по СТИ липсвали видими дефекти, както на външната страна, така и по платките и детайлите на електромера и в софтуерната му част. Съгласно заключението от БИМ, преминаващата през електромера електрическа енергия не се натрупва в активната тарифа и електромерът не съответства на метрологичните характеристики и не отговаря на изискванията за точност при измерване на електрическа енергия.
- Въз основа на тези резултати, ответникът е издал фактура на основание чл.50, ал.1, буква „б“ ПИКЕЕ. Твърди, че след като електромерът (СТИ) не работи, има законовото основание да начисли прогнозно консумирано количество електроенергия за период три месеца назад от датата на проверката (10.04.2023 г.), а именно от 11.01.2023 г. до 10.04.2023 г. Прогнозното количество електроенергия, което ответникът е начислил е 3168 kWh. Изчислено при тогава действащи цени на тока, сумата е в размер на 2 058.26 лева (около 1 000 евро). Този сума ответникът е начислил при цена на тока само при дневна тарифа, която е по-скъпа от

нощната.

- Ищецът счита, че не дължи тази сума, тъй като не е знаел за неработещия електромер. Ищецът нямал достъп до него. Твърди, че е могло да бъде начислена електроенергия за по-малък период, а именно, само когато електромерът не е работил.
- Ето защо ищецът е предявил отрицателен установителен иск, с който иска да бъде признато, че не дължи сумата в размер на 2 058.26 лева (около 1000 евро), представляваща прогнозно начислена цена за консумирана електроенергия за период три месеца назад от датата на проверката (10.04.2023 г.).
- Ответникът изцяло оспорва иска, като твърди, че сумата е начислена на основание чл.50, ал.1, буква „Б“ ПИКЕЕ – когато средството за търговско измерване не измерва или измерва с грешка извън допустимата.
- От заключението на експертизата се установи, че на датата на проверката 10.04.2023 г., електрическата енергия до обекта на ищеца не се е отчитала напълно от електромера. През електромера преминава енергия, но с грешка над допустимата. Електромерът не натрупвал показания на дисплея. Процесният електромер не е отчитал електрическата енергия към датата на проверката 10.04.2023 г. Електромерът е пропускал електрическа енергия, но същата не се е натрупвала в брояча/показанията на уреда. Експертизата установява, че този вид електромер не е регистрирал импулсите, т.е. не е отчитал преминаващата електроенергия.
- Заключение на съдебно-техническата експертиза установява, че за периода от 20.01.2023 г. до 20.02.2023 г., електромерът не е отчитал напълно. За периода от 21.02.2023 г. до 09.04.2023 г. е отчитал отчасти. Проверката е била извършена на 21.04.2023 г. Така за периода от 20.01.2023 г. до 09.04.2023 г. уредът не е отчитал напълно и частично.
- От съдебно-техническата експертиза се установи, че процесният електромер е проверяван от ответника за последен път на 14.03.2018 г. Следващата проверка била на процесната дата 12.04.2023 г. Електромерът не е отчитан дистанционно, а само от инкасатор – лице, което работи при ответника.
- Не се спорни, а и от експертизата се установи, че процесният електромер не е отчитал напълно преминаващата електрическа енергия. Върху средството за измерване липсвало външни въздействия, липсвало нарушения в схемата на свързване на средството и на таблото към преносната мрежа. Липсвали манипулации по софтуерната част. Установено е, че причината за неотчитане на електромера е в резултат на вътрешна повреда – техническа неизправност на електромера. Електромерът е дефектирал. Липсвало въздействие срещу електромера.

- От експертизата се установи, че ответникът няма отдалечен достъп до електромера за отчитане на информация в реално време за електроенергия и състояние на уреда. В населеното няма уреди, които да извършват контролно измерване на тока. Ето защо експертът не може да установи точно колко количество електроенергия ищецът е консумирал за периодът, когато уредът не е отчитал напълно или частично (20.01.2023 г. до 09.04.2023 г.).
- Не се спори, че ищецът е уведомен за извършената проверка. Не се спори, че ответникът е изпратил фактурата с процесната сума и същата е получена от ищеца. Страните не спорят, че проверката е извършена съгласно закона, съставени са необходимите протоколи. Ищецът е уведомен за нея и за резултатите от нея. Спорът е по правото, а не по фактите.
- Спорно остава дали така извършените от ответника действия не противоречат на защитата на потребителите. Може ли дружество, което извършва доставки електроенергия, служебно, едностранно да начислява суми, когато електромерът не е отчитал показания и електромерът не се намирал в имота на потребителя и е собственост на доставчика. Спори се, дали при липса на вина (умисъл за неработещ електромер), потребителят следва да заплати процесната сума, която е начислена на база прогнозно количество електроенергия за период три месеца назад, като не се знае колко точно е консумирал по дневна и нощна тарифа. Тарифите имат различни цени за заплащане.
- Спорен е въпросът дали действията на ответника са пропорционални на защитата на потребителя, т.е. може ли дружеството едностранно да преизчисли електроенергията на потребителя, поради факта че електромерът не е работил, потребителят няма досег до него, като преизчисляването се основава на прогнозно количество електроенергия на база пропускателна способност на електромера за прогнозен период, а не за реален период, в който електромерът не е работил. Спорно е дали потребителят трябва да отговаря за задължения за прогнозно количество електроенергия за прогнозен период, когато електромерът му не работи. Следва ли потребителят да отговаря при положение, че електромерът е собственост на ответника и електромерът е под контрол на доставчика на услугата. Доставчикът на електроенергия не е предприел действия за своевременното демонтиране на електромер и монтиране с нов електромер. Като се има предвид, че последната проверка е 5 години преди процесната.

ПРИЛОЖИМИ РАЗПОРЕДБИ ОТ БЪЛГАРСКОТО ПРАВО:

ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКАТА

- Чл. 83. (1) Устройството и експлоатацията на електроенергийната система се осъществяват съгласно норми, предвидени във:

.....

б. правилата за измерване на количеството електрическа енергия (*бележка на съда - ПИКЕЕ*), регламентиращи принципите на измерване, начините и местата за измерване, включително реда и начините за преизчисляване на количеството електрическа енергия при установяване на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия или за която има измерени показания в невизуализиран регистър на средството за търговско измерване, както и създаването, поддържането и достъпа до регистрираните от тези средства база данни.

(2) (обн. ДВ, бр. 14 от 2015 г.) ..... Правилата по ал. 1, т. 4 - 6 се приемат от комисията по предложение на енергийните предприятия и се публикуват от енергийните предприятия и комисията на интернет страниците им.

- § 1. По смисъла на този закон:

2а. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Битов клиент" е клиент, който купува електрическа или топлинна енергия с топлоносител гореща вода или пара за отопление, климатизация и горещо водоснабдяване, или природен газ за собствени битови нужди.

41б. (нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) "Потребител на енергийни услуги" е:

а) (изм. - ДВ, бр. 35 от 2015 г., в сила от 15.05.2015 г.) краен клиент, който купува енергия или природен газ, и/или

б) ползвател на преносна и/или разпределителна мрежа за снабдяването му с енергия или природен газ.

ПРАВИЛА ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВОТО ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ (ПИКЕЕ)

- Чл. 1. (1) С правилата за измерване на количеството електрическа енергия се определят:

1. принципите, начините и местата на измерване на количествата активна и реактивна електрическа енергия;

2. изискванията за точността на измерване, проверката на техническите и метрологичните характеристики на измервателните средства/системи и свързаните с тях комуникационни връзки;

3. видът на данните от измерванията, начинът и срокът за тяхното съхранение в бази данни, както и редът за осигуряване на достъп до данните;

4. измерването, валидирането, обработването, съхраняването и

предоставянето на данни от измерването на електрическата енергия;

5. правата и задълженията на собственика на измервателна система и на страните по сделките с електрическа енергия;

6. условията и редът за установяване на случаите на неизмерена, неправилно, неточно измерена електрическа енергия и/или енергия, за която има измерени показания в невизуализиран регистър на средството за търговско измерване;

7. редът и начините за преизчисляване на количеството електрическа енергия при установяване на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия или за която има измерени показания в невизуализиран регистър на средството за търговско измерване;

8. условията, редът и начинът за обслужване на местата и средствата за търговско измерване.

- Чл. 43. (1) Средствата за търговско и контролно измерване, чието съответствие със съществения изисквания, определени по реда на чл. 7 от Закона за техническите изисквания към продуктите, е оценено и удостоверено, подлежат на последващи проверки по реда на Закона за измерванията и наредбата по чл. 28 от Закона за измерванията.

(2) Всички средства за търговско и контролно измерване, с изключение на посочените в ал. 1, подлежат на първоначална и последващи проверки по реда на Закона за измерванията и наредбата по чл. 28 от Закона за измерванията.

- Чл. 45. (1) Операторът на съответната мрежа извършва проверки на измервателните си системи за съответствието им с изискванията на тези правила.

(2) Измервателните системи се проверяват за съответствието им с изискванията за точност съгласно приложението към тези правила.

(3) Извършването на проверката на общата точност на измервателната система съгласно приложението към тези правила се съгласува между собствениците на измервателните системи и страните по сделките с електрическа енергия.

(4) Проверката на общата точност на измервателната система се извършва чрез:

1. уреди за проверка на общата точност на измервателната система;
2. изчислителни процедури за определяне на общата точност по резултатите от проверки на грешките на отделните елементи на система за измерване на електрическата енергия.

- Чл. 46. (1) Извън проверките по чл. 45 операторът на мрежата (собственикът на средството за търговско измерване) извършва

технически проверки на място на измервателната система/средствата за търговско измерване, както и смяна или промяна на параметризиращата програма на средствата за търговско измерване.

(2) Отчитането на средствата за търговско измерване не се счита за техническа проверка по реда на тези правила.

- Чл. 47. (1) Когато при проверка по реда на тези правила се установи грешка над допустимата съгласно наредбата по чл. 28 от Закона за измерванията и наредбата по чл. 7, ал. 1 от Закона за техническите изисквания към продуктите и приложението към тези правила, съответно неизмерване, неправилно и/или неточно измерване или наличие на измерени количества електрическа енергия в невизуализиран регистър на средството за търговско измерване, количеството електрическа енергия се определя съгласно раздел IX от тези правила.

(2) Когато при наличие на монтирано средство за контролно измерване се установи, че измерената електрическа енергия от средството за търговско измерване се различава от тази на средството за контролно измерване с количество, надвишаващо два пъти грешката, посочена в приложението към тези правила, двете измервателни системи се проверяват. Ако се установи, че търговската система за измерване не отговаря на нормираните технически и метрологични изисквания, а контролното измерване е изправно, данните от средството за контролно измерване се приемат за валидни.

- Раздел IX Ред и начини за преизчисляване на количеството електрическа енергия
- Чл. 49. (1) При извършване на проверки по реда на тези правила, с изключение на чл. 42, ал. 5, изр. 2, операторът на съответната мрежа съставя констативен протокол.

(2) Констативният протокол по ал. 1 се подписва от представител на оператора на съответната мрежа и от ползвателя или негов представител.

(3) При отсъствие на ползвателя или на негов представител при съставянето на констативен протокол или при отказ от тяхна страна да го подпишат протоколът се подписва от представител на оператора на съответната мрежа и свидетел, който не е служител на оператора. В констативния протокол се отбелязват присъстващите на проверката, както и отказът за подписване от страна на ползвателя или на неговия представител, ако е направен такъв.

(4) В случаите по ал. 3 в седемдневен срок от датата на съставянето на констативния протокол операторът на съответната мрежа го изпраща на ползвателя с препоръчано писмо с обратна разписка или по друг

начин в съответствие с предоставените от ползвателя данни за контакт.

(5) Когато при проверката се установи несъответствие на метрологичните и/или техническите характеристики на средството за търговско измерване с нормираните, нарушения в целостта и/или функционалността на средството за търговско измерване, съмнения за добавяне на чужд за средството за търговско измерване елемент, същото се демонтира и се поставя в безшевнен чувал, който се затваря с пломба със знака на оператора на съответната мрежа и уникален номер. Номерът на пломбата и уникалният номер се записват в констативния протокол. Операторът на съответната мрежа изпраща демонтираното средство за търговско измерване на компетентния орган за метрологичен контрол в срок до 14 дни от датата на проверката.

(6) В случай че причините за повредата на средството за търговско измерване се дължат на форсмажорни обстоятелства по смисъла на тези правила, операторът на съответната мрежа може да не изпраща демонтираното средство за търговско измерване на компетентния орган за метрологичен контрол, като количеството електрическа енергия в този случай се изчислява по реда на чл. 39, ал. 4 и 5 или по реда на чл. 52, ал. 1.

(7) В случаите по ал. 5 и 6 операторът на съответната мрежа монтира изправни средства за търговско измерване.

(8) Когато при проверката се установи добавяне на чужд за системата елемент или друга намеса, представляваща промяна на схемата на свързване, което не влияе на изправността на средството за търговско измерване, операторът на съответната мрежа възстановява правилната схема на свързване, без да демонтира средството за търговско измерване.

- Чл. 50. (1) В случаите, когато при метрологичната проверка се установи, че средството за търговско измерване не измерва или измерва с грешка извън допустимата, операторът на съответната електроразпределителна мрежа изчислява количеството електрическа енергия за по-краткия период между периода от датата на констатиране на неизмерване/неправилно/неточно измерване до последната извършена проверка и периода от три месеца, предхождащи датата на констатиране на неизмерване/неправилно/неточно измерване, като:

а) при средство за търговско измерване, измерващо с грешка извън допустимостта, количеството преминала електрическа енергия се изчислява, като измерените количества се коригират с установената грешка, като се отчита класът на точност на средството за търговско измерване;

б) при неизмерващо средство за търговско измерване количеството

електрическа енергия се изчислява като една трета от пропускателната способност на измервателната система при всекидневно осемчасово ползване на електрическа енергия от клиента.

(2) При промяна в схемата на свързване, водеща до неизмерване, неправилно и/или неточно измерване на количествата електрическа енергия, операторът на съответната електроразпределителна мрежа изчислява количеството електрическа енергия за по-краткия период между периода от датата на констатиране на неизмерване/неправилно/неточно измерване до последната извършена проверка и периода от три месеца, предхождащи датата на констатиране на неизмерване/неправилно/неточно измерване. Преизчисляването се извършва на базата на половината от пропускателната способност на присъединителните съоръжения (кабели, проводници), свързващи инсталацията на клиента със съответната мрежа, при ежедневно 8-часово натоварване.

(4) Ако при проверка по реда на тези правила, извършвана от оператора на електропреносната мрежа, се установи неправилно и/или неточно измерване и/или изчисляване на пренесените количества електрическа енергия, двете страни в констативния протокол по чл. 49, ал. 1 посочват и действително пренесените количества електрическа енергия, по периоди на действие на утвърдените от Комисията за енергийно и водно регулиране цени, на база техническите констатации и информацията за всички величини и събития, регистрирани от средствата за търговско измерване и спомагателните устройства и съобразно реда на чл. 39, ал. 4, като в тези случаи операторът преизчислява количествата електрическа енергия на ползвателя най-много до датата на последното документирано отчитане, което е прието от ползвателя без възражения.

(5) Преизчисляването по ал. 1, 2, 3 и 4 се извършва въз основа на констативен протокол, съставен по реда на чл. 49.

- Чл. 51. (1) При установено неправомерно присъединяване на обект към електрическите мрежи операторът на съответната мрежа изчислява количеството електрическа енергия за период не по-дълъг от 180 дни от датата на констатиране на присъединяването. Количеството електрическа енергия се изчислява по една втора от пропускателната способност на присъединителните съоръжения, свързващи инсталацията на обекта със съответната мрежа, при 24-часово натоварване.

(2) Преизчисляването по ал. 1 се извършва въз основа на констативен протокол, съставен по реда на чл. 49.

- Чл. 52. (1) В случаите на техническа неизправност на средствата за търговско измерване, поради която използваната електрическа енергия преминава през измервателната система, но количествата не

могат да бъдат отчетени и не е установена външна намеса при проверка или отчет, преминалото количество електрическа енергия се изчислява по приоритетен ред, както следва:

1. по реда на чл. 39, ал. 4 и 5;

2. средноаритметичното количество от потребената електрическа енергия от клиента за предходен отчетен период и потребената електрическа енергия от клиента за аналогичен отчетен период от предходната година;

3. на база на отчетния период, следващ подмяната на повреденото средство за търговско измерване, при невъзможност за преизчисляване по т. 1.

(2) Преизчисляването по ал. 1 се извършва въз основа на констативен протокол, съставен по реда на чл. 49.

- Чл. 56. (1) В случаите на преизчисляване на количества електрическа енергия по реда на този раздел операторът на електроразпределителната мрежа предоставя на ползвателя на мрежата фактура и справка за преизчислените количества електрическа енергия, както и информация за дължимата сума за мрежови услуги (с изключение на цена за достъп до електроразпределителната мрежа, формирана на база на предоставена мощност) и за "задължения към обществото".

(2) Ползвателят на мрежата заплаща на оператора на съответната мрежа дължимата сума, определена от оператора на съответната мрежа по реда на ал. 1.

(3) Преизчислените количества електрическа енергия по ал. 1 се фактурират по действащата за периода на преизчисляването прогнозна пазарна цена на електрическата енергия за покрИ.е на технологичните разходи, определена от Комисията за енергийно и водно регулиране на съответния мрежови оператор.

(4) В случаите по чл. 53, ал. 1 операторът на съответната мрежа предоставя на доставчика данни за количествата електрическа енергия, разпределени/преизчислени по тарифи. На база на предоставените данни доставчикът издава фактура на ползвателя по действащите в периода на преизчислението цени на електрическата енергия по тарифи.

(5) При установено неизмерване, непълно или неточно измерване по реда на тези правила, което води до необходимост от преизчисление на суми по издадени фактури за изминал отчетен период и приключен месечен сетълмент, не се прави преизчисление на текущия сетълмент с количества електрическа енергия от минали периоди.

- **§ 1. По смисъла на тези правила:**

1. "Измерване" означава регистриране на произведената или

потребената активна и реактивна електрическа енергия.

3. "Обект" е всяка отделена, по отношение на измерването на електрическа енергия, електрическа инсталация на производител или клиент.

4. "Ползвател" е клиент и/или производител на електрическа енергия по смисъла на Закона за енергетиката.

5. "Средство за измерване" по смисъла на тези правила е средство за контролно измерване, средство за техническо измерване и средство за търговско измерване.

7. "Средство за техническо измерване" е средство за измерване на електрическа енергия, различно от средствата за търговско и контролно измерване, и служи за целите на баланса на електрическа енергия или други нетърговски цели.

9. "Точност" е предвидената допустима грешка на всяко измервателно устройство в зависимост от местоположението му и допустимата грешка на свързаните към него токови и напреженови трансформатори.

ГРАЖДАНСКИ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

- „Служебно начало“

Чл. 7. (3) Съдът служебно следи за наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител. Той осигурява възможност на страните да изразят становище по тези въпроси.

ОТНОСИМИ РАЗПОРЕДБИ ОТ ПРАВОТО НА ЕС:

ДИРЕКТИВА 2011/83/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета

- Член 1 Предмет

Целта на настоящата директива е чрез постигането на високо равнище на защита на потребителите да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар, като сближи някои аспекти на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно договорите, сключени между потребители и търговци.

- Член 2 Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „потребител“ означава всяко физическо лице, което като страна по договори, попадащи в приложното поле на настоящата директива, действа извън рамките на своята търговска или стопанска дейност, занаят или професия;

2. „търговец“ означава всяко физическо лице или юридическо лице, независимо дали е частна или държавна собственост, което действа, включително чрез посредничеството на друго лице, действащо от негово име или за негова сметка, за цели, които влизат в рамките на неговата търговска или стопанска дейност, занаят или професия във връзка с договори, попадащи в приложното поле на настоящата директива;

◦ Член 3 Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага при условията и до степента, предвидени в разпоредбите □, към всички договори, сключени между търговец и потребител. Тя се прилага също за договорите за доставка на вода, газ, електрическа енергия или за централно отопление, включително от публични доставчици, доколкото тези стоки се предоставят на договорна основа.

2. Ако някоя от разпоредбите на настоящата директива противоречи на разпоредба на друг акт на Съюза, регулиращ конкретни сектори, разпоредбата на другия акт на Съюза има предимство и се прилага за тези конкретни сектори.

◦ Член 4 Равнище на хармонизация

Държавите-членки не могат да запазват или въвеждат в своето национално право разпоредби, отклоняващи се от предвидените в настоящата директива, включително повече или по-малко строги разпоредби, с които да гарантират различно равнище на защита на потребителите, освен ако в настоящата директива не е предвидено друго.

◦ Член 9 Право на отказ

1. Освен когато са приложими изключенията, предвидени в член 16, потребителят разполага със срок от 14 дни за отказ от договор от разстояние или от договор извън търговския обект, без да посочва причини за това и без да заплаща никакви разходи, с изключение на разходите, предвидени в член 13, параграф 2 и член 14.

2. Без да се засяга член 10, срокът за отказ, посочен в параграф 1 от настоящия член, изтича 14 дни, считано от:

а) при договори за услуга — деня на сключване на договора;

б) при договори за продажба — деня, в който потребителят или трето лице, различно от превозвача и посочено от потребителя, влезе във владение на стоките, или:

i) в случаите на много стоки, поръчани от потребителя с една поръчка, но доставяни отделно — деня, в който потребителят или трето лице, различно от превозвача и посочено от потребителя, влезе във владение на последната стока;

ii) при доставка на стока, която се състои от множество партиди или части — деня, в който потребителят или трето лице, различно от превозвача и посочено от потребителя, влезе във владение на последната партида или част;

iii) при договори за редовна доставка на стоки в продължение на определен период от време — деня, в който потребителят или трето лице, различно от превозвача и посочено от потребителя, влезе във владение на първата стока;

в) при договори за доставка на вода, газ или електрическа енергия, когато те не се предлагат за продажба, опаковани в ограничен обем или определено количество, както и за централно отопление и за цифрово съдържание, което не се доставя на материален носител — деня на сключване на договора.

3. Държавите-членки не забраняват на страните по договора да изпълняват договорните си задължения по време на срока за отказ. Независимо от това, в случай на договори извън търговския обект, държавите-членки могат да запазят действащото национално законодателство, забраняващо на търговеца да изисква плащане от потребителя за определен срок след сключването на договора.

◦ Член 18 Доставка

1. Освен ако страните не са уговорили друго относно времето на доставка, търговецът доставя стоките, като прехвърля владението или контрола на стоките на потребителя без неоправдано забавяне, но не по-късно от 30 дни от сключването на договора.

2. Когато търговецът не изпълни задължението си да достави стоките в срока, договорен с потребителя, или в рамките на срока, предвиден в параграф 1, потребителят изисква от него доставката да бъде извършена в допълнителен срок, съобразен с обстоятелствата. Ако търговецът не достави стоките в този допълнителен срок, потребителят има право да прекрати договора.

Първата алинея не се прилага за договори за продажба, при които търговецът е отказал да достави стоките, или когато доставката в рамките на уговорения срок на доставка е от съществено значение, като се имат предвид всички обстоятелства при сключването на договора, или когато потребителят е уведомил търговеца преди сключването на договора, че е от съществено значение доставката да бъде направена на определена дата или най-късно до определена дата. В тези случаи, ако търговецът не достави стоките в уговорения с потребителя срок или в

рамките на предвидения в параграф 1 срок, потребителят има право незабавно да прекрати договора.

3. При прекратяване на договора търговецът е длъжен да възстанови без неоправдано забавяне всички суми, заплатени по договора.

4. В допълнение към прекратяването на договора в съответствие с параграф 2 потребителят може да използва други средства за защита, предвидени в националното право.

- Член 27 Непоръчани доставки

Потребителят е освободен от задължението за насрещна престация в случай на непоръчана доставка на стоки вода, газ, електрическа енергия, централно отопление или цифрово съдържание или предоставяне на услуга, която не е поръчана, в нарушение на член 5, параграф 5 и точка 29 от приложение I към Директива 2005/29/ЕО. В тези случаи липсата на отговор от страна на потребителя след такава непоръчана доставка или предоставяне на услуга не представлява израз на съгласие.

**ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/944 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно общите правила за
вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива
2012/27/ЕС**

- Параграф 83 от преамбюла на ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/944, казва че Регулаторните органи следва да гарантират, че операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи предприемат подходящи мерки, за да направят мрежата си по-устойчива и по-гъвкава. За тази цел те следва да наблюдават резултатите от дейността на тези оператори въз основа на показатели като способността на операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи да експлоатират електропроводи, работещи със системи за оценка на преносната способност в реално време, развитието на дистанционно наблюдение и контрола в реално време на подстанциите, намаляването на загубите по мрежата и честотата и продължителността на прекъсванията в електрозахранването.

- Член 1 Предмет

Настоящата директива установява общите правила за производството, преноса, разпределението, съхраняването на енергия и доставката на електроенергия, както и разпоредби относно защитата на потребителите, с оглед на създаването на наистина интегрирани, конкурентни, ориентирани към потребителя, гъвкави, справедливи и прозрачни пазари на електроенергия в Съюза. Като се използват

предимствата на интегрирания пазар, с настоящата директива се цели да се гарантират достъпни и прозрачни цени и разходи за енергия за потребителите, висока степен на сигурност на енергийните доставки, както и плавен преход към устойчива нисковъглеродна енергийна система. С настоящата директива се определят основните правила, свързани с организацията и функционирането на електроенергийния сектор на Съюза, по-специално правилата за оправомощаването и защитата на потребителите, за свободния достъп до интегрирания пазар, за достъпа на трети лица до преносната и разпределителната инфраструктура, за изискванията за отделяне и за правилата за независимост на регулаторните органи на държавите членки. Настоящата директива установява и начини за сътрудничество между държавите членки, регулаторните органи и операторите на преносните системи с цел създаване на напълно взаимосвързан вътрешен пазар на електроенергия, който увеличава интеграцията на електроенергията от възобновяеми източници, свободната конкуренция и сигурността на доставките.

- Член 2 Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения: 1) „клиент“ означава клиент на едро или краен клиент на електроенергия; 2) „клиент на едро“ означава физическо или юридическо лице, което купува електроенергия с цел препродажба в рамките на системата, в която то е установено, или извън нея; 3) „краен клиент“ означава клиент, който купува електроенергия за собствено ползване; 4) „битов клиент“ означава клиент, който купува електроенергия за собствено битово потребление, като се изключват търговските или професионалните дейности;

- Член 10 Основни договорни права

1. Държавите членки гарантират правото на всички крайни клиенти да бъдат снабдявани с електроенергия от даден доставчик, при условие че той даде съгласието си, независимо от това в коя държава членка е регистриран доставчикът, при условие че доставчикът спазва приложимите търговски правила и правилата за балансиране. Във връзка с това държавите членки предприемат всички мерки, необходими, за да гарантират, че административните процедури не дискриминират доставчиците, които вече са регистрирани в друга държава членка.

2. Без да се засягат правилата на Съюза относно защитата на потребителите, и по-специално Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (20) и Директива 93/13/ЕИО на Съвета (21), държавите членки гарантират, че крайните клиенти имат правата, предвидени в параграфи 3—12 от настоящия член.

3. Крайните клиенти имат право да сключват със своя доставчик договор, в който се посочват:

- а) самоличността и адресът на доставчика;
- б) предоставяните услуги, предлаганите равнища на качество на обслужването, както и сроковете за първоначално свързване към мрежата;
- в) видовете услуги по поддръжката, които се предлагат;
- г) средствата, чрез които може да се получи актуална информация за всички приложими тарифи, такси за поддръжка и пакетни продукти/или услуги;
- д) продължителността на договора, условията за подновяване и прекратяване на договора и услугите, включително на продуктите или услугите, които са в пакет с тези услуги, както и дали се разрешава прекратяване на договора, без да се заплаща такса;
- е) договорености за компенсации и възстановяване на суми, които се прилагат, ако не са спазени нивата на качество на договорената услуга, включително неточно или забавено фактуриране;
- ж) способът за започване на извънсъдебни процедури за разрешаване на спорове в съответствие с член 26;
- з) информация относно правата на потребителите, включително информация относно обработката на жалби, и цялата информация, посочена в настоящия параграф, като те се съобщават ясно на фактурата или на уебсайта на електроенергийното предприятие.

Условията трябва да бъдат справедливи и предварително добре известни. При всички случаи тази информация се предоставя преди сключването или потвърждаването на договора. Когато се сключват договори чрез посредници, информацията, свързана с въпросите, уредени в настоящия параграф, също се предоставя преди сключване на договора. На крайните клиенти се предоставя резюме на ключовите договорни условия, което е лесно видимо и е формулирано по кратък и опростен начин.

4. На крайните клиенти се дава подходящо предизвестие за всяко намерение за изменение на договорните условия и, когато им бъде отправено предизвестие, се уведомяват за правото им да прекратят договора. Доставчиците уведомяват крайните си клиенти директно, по прозрачен и разбираем начин, за всяко преизчисление на цената за доставка, както и за причините и предварителните условия за преизчислението и за неговия обхват, в подходящ момент, не по-късно от две седмици или не по-късно от един месец за битовите клиенти, преди преизчислението да влезе в сила. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти са свободни да прекратят договорите, ако не приемат новите договорни условия или преизчислението на цената за доставка, съобщени им от техния доставчик.

5. Доставчиците предоставят на крайните клиенти прозрачна информация за приложимите цени и тарифи и за стандартните ред и

условия във връзка с достъпа до електроенергийни услуги и ползването им.

6.Доставчиците предлагат на крайните клиенти широк избор на методи на плащане. Тези методи на плащане не дискриминират неправомерно клиентите. Разликите в таксите, свързани с методите на плащане или системите за авансови плащания, са обективни, недискриминационни и пропорционални и не надвишават преките разходи, понесени от получателя на плащането за използването на конкретния метод на плащане или система за авансово плащане, съгласно член 62 от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета (22).

7.Съгласно параграф 6 битовите клиенти, които имат достъп до системи за авансови плащания, не трябва да са поставени в по-неблагоприятно положение от системите за авансово плащане.

8.Доставчиците предоставят на крайните клиенти справедливи и прозрачни общи условия, които са формулирани на ясен и недвусмислен език и не включват извъндоговорни пречки за упражняването на правата на потребителите, например прекомерна договорна документация. Клиентите трябва да са защитени от непочтени и подвеждащи методи на продажба. 9.Крайните клиенти имат право на добро качество на обслужване и обработка на жалбите от своите доставчици. Доставчиците обработват жалбите по опростен, справедлив и бърз начин.

10.Когато осъществяват достъп до универсалната услуга в съответствие с разпоредбите, приети от държавите членки съгласно член 27, крайните клиенти се уведомяват за правата си във връзка с универсалната услуга.

11.Доставчиците предоставят предварително на битовите клиенти адекватна информация за алтернативните мерки на изключването от мрежата, с достатъчно предизвестие преди планираното изключване. Тези алтернативни мерки могат да се отнасят до източници на подкрепа с цел избягване на изключването от мрежата, системи за авансови плащания, енергийни одити, консултантски услуги по енергийните въпроси, алтернативни разплащателни планове, съвети за управление на дълга или мораториуми върху изключването от мрежата и не създават допълнителни разходи за клиентите, застрашени от изключване от мрежата.

12.Доставчиците предоставят на крайните клиенти окончателна изравнителна сметка след всяка смяна на доставчика не по-късно от шест седмици след осъществяване на смяната.

- Член 46 Активи, оборудване, персонал и самоличност

2.Дейността по пренос на електроенергия включва най-малко следните задачи в допълнение към изброените в член 40:

.....

г) събирането на всички свързани с преносната система такси, включително таксите за достъп, за енергия за покритие на загуби и таксите за спомагателни услуги;

◦ Член 59 Задължения и правомощия на регулаторните органи

1.Регулаторният орган има следните задължения:

а) определя или одобрява, в съответствие с прозрачни критерии, на тарифите за пренос или разпределение или техните методики, или и двете;

с) съдейства заедно с други компетентни органи за осигуряване на ефективността и прилагането на мерките за защита на потребителите;

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно вътрешния пазар на електроенергия

◦ Член 18 Такси за достъп до мрежите, използване на мрежите и укрепване

1.Таксите, прилагани от операторите на мрежите за достъп до мрежите, включително такси за присъединяване към мрежите, такси за използване на мрежите и когато е приложимо, такси за съответно укрепване на мрежите, отразяват разходите, прозрачни са, отчитат необходимостта от сигурност на мрежата и гъвкавост и отразяват действително направените разходи, доколкото те съответстват на тези, извършени от ефективен и сравним в структурно отношение оператор на мрежа, и се прилагат без дискриминация. Тези такси не включват несвързаните разходи в подкрепа на несвързани политически цели.

3.Когато е подходящо, нивото на прилаганите тарифи към производителите или крайните клиенти, или и към двете категории включва локационни сигнали на съюзно равнище и отчита размера на загубите по мрежата и предизвиканото претоварване, както и инвестиционните разходи за инфраструктура.

7.Тарифите за разпределение отразяват разходите, като отчитат използването на разпределителната мрежа от ползвателите на системата, включително активни клиенти. Тарифите за разпределение може да съдържат елементи, свързани с капацитета за свързване на мрежите, и може да бъдат диференцирани въз основа на профилите на потребление или производство на ползвателите на системата. Когато държавите членки са осъществили внедряването на интелигентни измервателни системи, при определянето или одобряването на тарифите за пренос и

разпределение или на техните методики в съответствие с член 59 от Директива (ЕС) 2019/944 и когато е целесъобразно, може да бъдат въведени диференцирани по време мрежови тарифи, които да отразяват използването на мрежата по прозрачен, рентабилен и предвидим начин за крайния клиент.

8.Методиките за определяне на тарифите за разпределение предоставят стимули на операторите на разпределителни системи за постигане на най-ефикасна експлоатация и развитие на техните системи, включително посредством възлагане на поръчки за услуги. За тази цел регулаторните органи признават за съответните разходи за допустими, включват тези разходи в тарифите за разпределение, а също така могат да въведат цели за ефективност, за да предоставят стимули на операторите на разпределителни системи да повишават ефективността в своите системи, включително посредством енергийната ефективност, гъвкавостта и разработването на интелигентни мрежи и интелигентни измервателни системи.

ВРЪЗКА С ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ТЪЛКУВАНЕ:

- С параграф 83 от преамбюла на Директива (ЕС) 2019/944 е въведен принципът за намаляване на загубите по електропреносната мрежа (част от общия принцип за енергийна ефективност) и реално дистанционно отчитане и наблюдение на системата от операторите на електропреносната мрежа.
- На следващо място, отичайки загубите на електропреносната мрежа, българският законодател е въвел разпоредбата на чл.83, ал.1, т.6 и ал.2 Закон за енергетиката, според който устройството и експлоатацията на електроенергийната система се осъществява съгласно норми, предвидени в Правила за измерване на количеството електрическа енергия (ПИКЕЕ). Тези Правила регламентират реда и начините за преизчисляване на количеството електрическа енергия при установява на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена енергия. ПИКЕЕ или наричани още Правилата се приемат от Комисията за енергийно и водно регулиране (наричана за краткост Комисията или КЕВР). КЕВР е регулаторен орган по смисъла на Директива (ЕС) 2019/944.
- КЕВР е въвела в ПИКЕЕ разпоредби, които установяват по какъв начин следва да се изчисли електроенергията която потребителят би консумирал (прогнозно количество електроенергия) в прогнозен период, съгласно принципа за неоснователно обогатяване. Правилата обхващат няколко хипотези.
- Когато има техническа неизправност на средството за измерване,

но при доказана промяна на схемата на свързване или оказано външно въздействие върху техническото средство за измерване, които са станали по действия (вина) на потребителя, то доставчикът на електроенергия начислява сума за прогнозно количество енергия, по реда на чл.50 ПИКЕЕ, при цена, определена от КЕВР. Така чл.50 ПИКЕЕ регламентира начина на определяне на електроенергия, само когато има външна намеса върху него или начинът на свързване.

- Когато потребител се е присъединил неправомерно към електропреносната мрежа, то доставчикът начислява електроенергия по правилата на чл.51 ПИКЕЕ.
- Когато електромерът (средство за техническо измерване) не работи, не отчита правилно, но липсва външна намеса от страна на потребителя, то начисляването се извършва по правилата на чл.52 ПИКЕЕ. Тази разпоредба въвежда правото на доставчика да начисли сума въз основа на прогнозно количество електроенергия при дефектирал уред, без външни въздействия върху него от страна на потребителя.
- При наличието на повреда или неточна работа на тарифен превключвател, доставчикът може да начисли сума по реда на чл.53 ПИКЕЕ. Според българското законодателство тарифния превключвател е часовникът, който определя дневен и нощен режим. Това е така, тъй като до 01.04.2024 г., цената на електроенергията е различна за дневен и нощен режим.
- Разпоредбите на чл.50-53 ПИКЕЕ отчитат принципа за неоснователното обогатяване (принцип за компенсиране на ползвана, но неотчетена енергия). Правилата презумират, че при неотчитане или повреда на средство за техническо измерване, потребителят е консумирал определено количество енергия за определен период и то при определена тарифа – нощна или дневна. КЕВР (регулаторен орган) е въвела фикция за период на консумирана електроенергия, за нейното количество и нейната тарифа.
- Но посочените разпоредби третират количеството електроенергия по чл.50-53 ПИКЕЕ като загуби на оператора на електропреносната мрежа. Загубата представлява консумация на електроенергия от потребителя, която консумация не е отчетена от уреда. Така реалното количество електроенергия не е заплатена от потребителя. Но същевременно разпоредбите на ПИКЕЕ въвеждат фикция за прогнозно количество електроенергия без да отчитат конкретни факти за всяко домакинство.
- Тези разпоредби определят „прогнозно“ количество електроенергия за определен период. Периодът зависи от това кога доставчикът/операторът констатира техническата неизправност на

уредата. При по-късна констатация, доставчикът ще начисли електроенергия при по-висока цена, сравнение, ако констатацията е извършена в по-ранен период. Това е така, тъй като през няколко месеца има актуализацията на цените на електроенергия, които водят до нейното повишаване.

- Според цитираните национални разпоредби, енергията, която не се отчита през уредата, представлява разход, който трябва да се поеме от потребителя, при нормативно определени количества и период. Идеята е да се отчете принципа за неоснователно обогатяване. От гледна точка на правото, това представлява принцип за компенсаторното обезщетение на доставчика на електроенергия енергия, което се понася от потребителя. Основанието на което се въвежда това компенсаторно обезщетение е фактът, че електромерът не работи, не е отчитал правилно или е имало външно въздействие върху него, но потребителят се предполагал, че консумирал електроенергия.
- Същевременно в чл.46, параграф 2, буква „г“ от Директива (ЕС) 2019/944 е указано, че дейността по пренос на електроенергия включва такси за покриване на загуби. Съгласно чл.18, параграф 8 от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 регулаторният орган на държавата членка признават разходите по мрежата за допустими, като включат тези разходи в тарифата за разпределение, за да предоставят стимули на операторите на разпределителни системи да повишат ефективността. Тази мярка е да се стимулират доставчиците/операторите да оптимизират мрежите си, за да намалят загубите с цел енергийна ефективност.
- В този смисъл не е ясно какви компоненти се включва под думата такси за покриване на загуби по смисъла на чл.46, параграф 2, буква „г“ от Директива (ЕС) 2019/944 и чл.18, параграф 8 от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943. Следва ли посочените разпоредби да се тълкуват в смисъл, че под такси за разходи следва да се включат и консумираната, но неотчетена електроенергия от измервателното средство, в случаите когато неотчетената или неточно отчетена енергия към потребителя: а) се дължи на действия на потребителя; б) не се дължи на действия на потребителя, а е следствие на дефектирало устройство; като резултатът от неотчитането не е отстранен своевременно от оператора или доставчика на електроенергия. Не е ясно дали Правото на ЕС допуска уредба като националната, при която е уредено потребителят да заплати прогнозно количество електроенергия на оператора или доставчика на електроенергия в случаите на неотчитане или неточно отчитане на електромера, без външно въздействие от страна на потребителя и това обстоятелство не е отстранено своевременно от доставчика или оператора.

- РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 въвежда принципа за пропорционалност. Според него разходите следва да се включат в тарифите. За съда възниква въпросът дали това няма да смекчи задължението на операторите/доставчика да повишат ефективността в своите системи като намалят разходите си по доставка на електроенергия. По делото се установи, че преди 12.04.2023 г., процесният електромер е минал на проверка през 2018 година. Следователно от 2018 година до 2023 година доставчикът на енергия не е предприел действия по проверка и контрол на уреда. Едва, когато е установил дефектирания уред 12.04.2023 г., доставчикът начислява сума, която съгласно законодателството цели да поеме разходите на доставчика при доставена, но неотчетена енергия. Допустимо ли загубите от неотчетена електроенергия, каквито са в процесния случай, да се възлагат в тежест на потребителя при условие, че доставчикът или операторът не са отстранили своевременно проблема с отчитащото устройство. Съдът счита, че включването на такива разходи за загуби, каквито са процесните, ще намали стимулите на доставчика/оператора на електроенергия да намали загубите си. Това е така, тъй като разходите не се понасят пряко, а ще бъдат поети от крайния потребител.
- В този смисъл не е ясно дали чл.18, параграф 8 РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 допуска национална правна уредба като цитираната, да възложи определено количество електроенергия в тежест на потребителя, вследствие на неотчитане или неточно отчитане на електромера и при липса на своевременно отстраняване на причината от страна на доставчика или оператора на електроенергия.
- От друга страна, чл.59, параграф 1, буква „а“ от Директива (ЕС) 2019/944 оправомощава регулаторният орган да определя или одобрява тарифите за пренос или разпределение или техните методики. В този смисъл не е ясно дали в тарифата за пренос или разпределение по смисъла чл.59 от посочената Директива допуска уредба като националната, в тарифата да са включени разходите на оператора при доставяна и потребена енергия, но неотчетена или неточно отчетена енергия, поради проблем в средството за измерване. Задължението на регулаторния орган по чл.59, параграф 1, буква „а“ от Директива (ЕС) 2019/944 следва ли да се тълкува в смисъл, че е спазен принципът на определяне в съответствие с прозрачни критерии на тарифите за пренос или разпределение или техни методики, в случаите, когато причината за неработещото средство за измерване: а) се дължи на действия на потребителя; б) не се дължи на действия на потребителя, а е следствие на дефектирал уред. Следва да се отчете, че процесните разходи на

доставчика/оператора на мрежата са включени в тарифата като прогнозно изчисляване на количество загуби за прогнозен период, при наличие на проблем със средството за измерване и тази причина не е своевременно от доставчика/оператора на електроенергия.

- Още, чл.18, параграф 1 от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 въвежда тежестта, че потребителят заплаща на оператора на електропреносната мрежа такси, които отразяват разходите на мрежата, а в параграф 7, че разходите отчитат използването на разпределителната мрежа от ползвателите на системата. Не е ясно по какъв начин посочените разходи следва да отчитат използването на разпределителната мрежа от ползвателите ѝ – дали това е на база прогнозно отчитане или на база реално изчислени разходи - загуби. В този смисъл чл.18, параграф 1 и параграф 7 от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 следва ли да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която урежда ред за определяне на разходи за консумирана електроенергия от потребител на база прогнозно консумирана електроенергия за прогнозен период, без да се изследва реалното ползвано количество електроенергия от потребителя, в случаите на проблем със средството за техническо измерване (електромер).
- Съгласно член 3 от Директива 2011/83 /ЕС, договорите по доставка на електроенергия попада в приложеното поле на защита на потребителите. По делото се установи, а и страните не спорят, че между тях е налице облигационна връзка за доставка на електрическа енергия за посочения обект. Член 27 от Директива 2011/83/ЕС освобождава потребителя да заплати на доставчика на електроенергия сумата над непоръчаните количества електрическа енергия. Така този член въвежда принципа, че потребителят трябва да заплаща само доставка на електрическа енергия, която реално е консумирал. От друга страна, правилата на ПИКЕЕ според националното право, въвеждат принципа за заплащане на прогнозно количество енергия за прогнозен период в хипотезата на неотчитащо средството за измерване, дължащо се на техническа невъзможност на електромера да отчита, при различните хипотези на чл.50-53 ПИКЕЕ. Заплащането на прогнозно количество електроенергия, което не е отчетено, съгласно българското право е с оглед принципа за намаляване на разходите за електроенергия (принцип за енергийна ефективност), въздигнат в параграф 83 от преамбюла на ДИРЕКТИВА 2019/944. Тези разходи от енергийната мрежа се възлагат в тежест на потребителя. Отделно от това, чл.4 от Директива 2011/83/ЕС въвежда принципа, че държавите-членки не могат да въвеждат по-строги разпоредби, освен предвиденото в директивата. Затова е налице неяснота дали чл.27 от Директива 2011/83/ЕС следва да се тълкува в смисъл, че допуска национална

правна уредба да въвежда в тежест на потребителя задължението му да плаща прогнозно количество електроенергия за прогнозен период в случаите, когато средството за измерване не отчита реално количество електроенергия, намира се извън досега на потребителя и неотчитането а) се дължи на действия на потребителя; б) не се дължи на действия на потребителя, а е следствие на дефектирал уред. Следва ли чл.27 от директивата да се тълкува в смисъл, че потребителят е задължен да изпълни задължението си само за количеството което реално е консумирал в случаите на погрешно или неточно неотчитане на средството за измерване, която причина не е в следствие на действия на потребителя. Следва ли чл.4 и чл.27 от директивата да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна норма да възлага в тежест на потребителя да заплаща прогнозно количество електроенергия за прогнозен период при неработещо средство за измерване в случаите, когато: а) причината за неработещото средство за измерване е по причина на действия на потребителя; б) причината за неработещото средство за измерване не се дължи на действия на потребителя. Относим въпрос дали член 27 от Директива 2011/83/ЕС следва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда тежест на потребителя задължението да плаща прогнозно количество електроенергия за прогнозен период в случаите, когато средството за измерване не отчита реално количеството електроенергия, което средство се намира извън досега на потребителя и неотчитането: а) се дължи на външно въздействие в средството за измерване на количество електроенергия на действия на потребителя; б) не се дължи на външно въздействие (дефектирал уред).

- За съда възниква въпрос дали чл.27 от Директива 2011/83/ЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че битовият потребител на електроенергия трябва да плати прогнозно количество електроенергия за прогнозен период, в случаите, когато средството за измерване не отчита реално количеството електроенергия това: а) се дължи по причина на потребителя; б) не се дължи по причина на потребителя; при положение, че потребителят няма достъп до средството за измерване и доставчикът/операторът не е отстранил дефектния уред своевременно.
- Отделно от това, разпоредбата на чл. 10, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/944 въвежда правилото, че доставчикът уведомява крайните клиенти за всяко преизчисляване на цената на доставка. Затова крайната цена на потребителите се сформира на база използвано количество електроенергия и цена за единица количество. В този смисъл не е ясно дали чл.10, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/944 следва да се тълкува в смисъл, че допуска

национална правна норма да овласти доставчик/оператор на електроенергия да прави преизчисляване на количеството електроенергия като го замени с прогнозно потребено количество електроенергия за прогнозен период, в случаите при които средството на измерване на потребителя не измерва правилно, същото се намира извън неговия досега на потребителя и неотчитането се дължи: а) на причина външно въздействие; б) не се дължи на външно въздействие (дефектирал уред).

- Необходимост е тълкуване на горепосочените европейски разпоредби, за да се установи какво се разбира под такси за покриване на загуби в енергийната система и дали тези разходи следва да се възложат в тежест на доставчика или в тежест на потребителя. От една страна възлагането на такива разходи в тежест на доставчика ще го стимулира да повиши енергийната си ефективност, а от друга страна ще гарантира защитата на потребителите на територията на ЕС. Тълкуване е необходимо и във връзка със защита на потребителите дали следва да заплащат суми за прогнозно количество електроенергия за прогнозен период, при положение, че вината за неотчитащото устройство не се дължи у потребителя. Тълкуването е обусловено от необходимостта за оценка за пропорционалността на въведената национална норма за заплащане на електроенергия при неработещ електромер, с оглед европейските стандарти за защита на потребители при доставка на комунални услуги. Тълкуването се налага и от това да се разбере дали е допустимо регулаторният орган да въвежда фикции за консумирана електроенергия при неработещо средство за измерване.
- По изложените съображения е налице необходимост от отправяне на основание чл. 267, § 1, б. „б“ ДФЕС на преюдициално запитване към Съда на Европейския съюз. Налице се принципи за енергийна ефективност, която стимулира доставчика/оператора да намали загубите си, като върху него се възложат разходите. От друга страна потребителят има задължение да заплаща само консумирана електроенергия. Така не се знае, дали правото на Европейския съюз следва да се тълкува в смисъл, че допуска потребителят да заплаща сума за доставена електроенергия, изчислена на прогнозно количество електроенергия за прогнозен период, без да се изследва дали потребителят е използвал реално това количество електроенергия и за посочения период. Допустимо ли е при формиране на сметките за ток, да се въвеждат фикции, каквито са разглежданите в настоящото производство. Съдът приема, че за правилното решаване на въпроса следва да се тълкува Правото на Европейския съюз, за да се прецени доколкото са защитени правата на потребителите и се прилага принципа за енергийна ефективност, в хипотезата, когато разходите са възложени в тежест на

потребителя, без да се изследва колко е консумирал.

- Съдът приема, че не са налице предпоставките за разглеждане на преюдициалното запитване да по реда на спешното производство по чл. 107 от Процедурния правилник на Съда на Европейския съюз.
- Воден от горното, Съдът

ОПРЕДЕЛИ:

33. **ОТПРАВЯ** до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси, **на основание чл.267 ДФЕС и чл. 629 ГПК:**

1. под „*такси за покритие на загуби*“ по смисъла на чл.46, параграф 2, буква „г“ от ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/944 и чл.18, параграф 8 от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 следва ли да се тълкуват в смисъл, че включва и консумираната, но неотчетена електроенергия от измервателното средство, в случаите, когато неотчетената или неточно отчетена енергия към потребителя :

а) се дължи на външно въздействие;

б) липса на външна намеса;

и причината не е отстранена своевременно от оператора или доставчика на електроенергия и в таксата се включва „прогнозно“ количество електроенергия за законово определен период, крайт на който зависи от констатиране на техническа неизправност от страна на доставчика.

2. **задължението на регулаторния орган** по чл.59, параграф 1, буква „а“ от Директива (ЕС) 2019/944 следва ли да се тълкува в смисъл, че принципът на определяне на прозрачни критерии на тарифите за пренос или разпределение или техни методики е спазен, когато в тарифата са включени разходите на оператора за прогнозно изчисляване на количеството загуби за прогнозен период, поради проблем със средството за измерване (неотчитащо или технически неизправно средство за измерване), в случаите когато причината за неработещото средство:

а) се дължи на външно въздействие;

б) не се дължи на външна намеса;

и тази причина не е отстранена своевременно от оператора или доставчика на електроенергия, който е собственик на средството за измерване.

3. **чл.18, параграф 1 и параграф 7** от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943 следва ли да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която определя а разходи за консумирана електроенергия от потребител на база прогнозно консумирана електроенергия за прогнозен период, без да се изследва реалното ползвано количество електроенергия от потребителя, в случаите на проблем с средството за измерване на количеството електроенергия и този проблем:

а) се дължи на външно въздействие;

б) не се дължи на външна намеса;

4. **Член 27** от Директива 2011/83/ЕС следва ли да се тълкува в смисъл, че потребителят има задължението да плати прогнозно количество електроенергия за прогнозен период в случаите, когато средството за измерване не отчита реално количеството електроенергия, средството се намира извън собствеността на потребителя и неотчитането на уреда за измерване:

а) се дължи на външно въздействие;

б) не се дължи на външно въздействие.

5. **чл.10, параграф 4** от Директива (ЕС) 2011/83/ЕС следва ли да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба да овласти доставчик/оператор на електроенергия да прави преизчисляване на количеството електроенергия като го замени с прогнозно потребено количество електроенергия за прогнозен период, в случаите при които средството за измерване не измерва правилно, същото се намира извън неговия досега на потребителя и неотчитането на уреда за измерване:

а) се дължи на външно въздействие;

б) не се дължи на външно въздействие.

33. **СПИРА** производството по гражданско дело № 20231110152708 по описа за 2023 година на Софийския районен съд, до постановяване на отговор на въпросите по-горе или прекратяване на производството от Съда на Европейския съюз, **на основание чл.631 ГПК.**
34. **ПРЕПИС** от определението да се изпрати на Съда на Европейския съюз.
35. **ПРЕПИС** от определението да се връчи на страните чрез техните процесуални представители, на Върховен касационен съд по електронната поща за сведение, на отдел „Право на ЕС и процесуално представителство пред съда на ЕС“ към Министерство на външните работи по пощата.
36. **ДЕЛОТО** да се докладва на съдия – докладчик при постъпване на книжа и всеки месец, след справка в e-Curia и публичната част на сайта СЕС.
37. **ОПРЕДЕЛЕНИЕТО** е окончателно и не подлежи на обжалване, **на основание чл.631 ГПК.**

Съдия при Софийски районен съд: _____